

Sukcesja firm na nowych zasadach

Kamil Biernat-radca prawny, partner zarządzający
w Kancelarii Prawnej JGBS Biernat&Partners S.K.A.

Czym jest sukcesja ?

Sukcesja to proces przekazywania przedsiębiorstwa spadkobiercom.

Ponadto:

- Sukcesja to możliwość zadbania o interesy najbliższych, a także zachowania trwałości przedsiębiorstw odzwierciedlających wartości rodzinne, jeszcze długo po odejściu założyciela.
- Sukcesja to zabezpieczenie majątku w sposób zgodny z wolą sukcesora.
- Sukcesja to cały proces polegający na przygotowaniu aspektów prawnych, biznesowych, podatkowych oraz na zabezpieczeniu majątku.

Mity na temat sukcesji

- **MIT numer 1:** Do czasu wprowadzenia ustawy o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej śmierć osoby fizycznej prowadzącej działalność gospodarczą automatycznie oznaczało także unicestwienie bytu przedsiębiorstwa jako takiego.
- **MIT numer 2:** Przekształcenie przedsiębiorcy w jednoosobową spółkę z o.o. jest skomplikowane, drogie i niekorzystne.
- **MIT numer 3:** Ustawa rozwiązuje problemy z sukcesją przedsiębiorstwa w formie jednoosobowej działalności gospodarczej.

Tymczasowe zarządzanie przedsiębiorstwem po śmierci przedsiębiorcy

Ustawa o zarządzie sukcesyjnym reguluje zasady tymczasowego zarządzania przedsiębiorstwem przedsiębiorcy będącego osobą fizyczną po jego śmierci, a także zasady kontynuowania działalności gospodarczej prowadzonej przy użyciu tego przedsiębiorstwa.

Co ciekawe, ustawa nie dotyczy rolników prowadzących działalność *stricte* rolniczą.

Tymczasowe zarządzanie przedsiębiorstwem po śmierci przedsiębiorcy

Ustawa reguluje to co dzieje się między dniem śmierci przedsiębiorcy (dzień otwarcia spadku), a dniem wygaśnięcia zarządu sukcesyjnego.

Przedsiębiorstwo w spadku

Przedsiębiorstwo w spadku obejmuje składniki niematerialne i materialne, przeznaczone do wykonywania działalności gospodarczej przez przedsiębiorcę, stanowiące mienie przedsiębiorcy w chwili jego śmierci;

Śmierć właściciela a ustanowienie zarządcy sukcesyjnego

Zarząd sukcesyjny zostaje ustanowiony z chwilą:

- ❑ śmierci przedsiębiorcy, w przypadku gdy przedsiębiorca złożył wniosek o wpis do CEIDG zarządcy sukcesyjnego za życia przedsiębiorcy
- ❑ dokonania wpisu do CEIDG zarządcy sukcesyjnego powołanego po śmierci przedsiębiorcy

Ustanowienie zarządu sukcesyjnego

Do ustanowienia zarządu sukcesyjnego wymagane jest:

- powołanie zarządcy sukcesyjnego
- wyrażenie zgody osoby powołanej na zarządcę sukcesyjnego na pełnienie tej funkcji
- dokonanie wpisu do CEIDG zarządcy sukcesyjnego

Sukcesja u notariusza

Po śmierci przedsiębiorcy zarządcę sukcesyjnego może powołać:

- małżonek przedsiębiorcy,
- spadkobierca ustawowy przedsiębiorcy,
- spadkobierca testamentowy przedsiębiorcy

Wyłącznie właściciel przedsiębiorstwa w spadku może powołać zarządcę sukcesyjnego, w sytuacji :

- uprawomocnienia się postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku,
- zarejestrowaniu aktu poświadczenia dziedziczenia
- wydaniu europejskiego poświadczenia spadkowego

Powołanie takowe, inaczej niż powołanie za życia przedsiębiorcy wymaga zachowania formy aktu notarialnego.

Prowadzenie przedsiębiorstwa po śmierci właściciela

Zarządca sukcesyjny wykonuje:

- prawa i obowiązki zmarłego przedsiębiorcy wynikające z prowadzonej przez niego działalności gospodarczej oraz,
- prawa i obowiązki w sprawach wynikających z prowadzenia przedsiębiorstwa w spadku.

Wykonywanie praw i obowiązków przez zarządcę sukcesyjnego dotyczy:

- spraw powstałych przed śmiercią przedsiębiorcy
- spraw powstałych po jego śmierci

Prawa i obowiązki zarządcy sukcesyjnego

Prawo cywilne:

- wykonywanie umów zawartych z kontrahentami.
- występowanie w postępowaniach sądowych.

Publicznoprawne:

- stosowanie się do zaleceń wynikających przykładowo z kontroli przeprowadzonych przez Urząd Skarbowy.
- realizacja obowiązków lub uprawnień wynikających z decyzji administracyjnych.

Dokonywanie czynności w międzyczasie

W okresie od chwili śmierci przedsiębiorcy do dnia ustanowienia zarządcy sukcesyjnego, a jeżeli zarząd sukcesyjny nie został ustanowiony – do dnia wygaśnięcia uprawnienia do powołania zarządcy sukcesyjnego, osoba będąca spadkobiercą ustawowym lub testamentowym może dokonywać czynności koniecznych do zachowania majątku lub możliwości prowadzenia przedsiębiorstwa w spadku.

Odwołanie i wygaśnięcie zarządu sukcesyjnego

Zarządca sukcesyjny może być odwołany ze swojej funkcji jeszcze za życia przedsiębiorcy lub po jego śmierci.

❖ Odwołanie za życia przedsiębiorcy :

- samodzielne odwołanie zarządcy sukcesyjnego przez przedsiębiorcę
- złożenie przez zarządcę sukcesyjnego oświadczenia wobec przedsiębiorcy o rezygnacji z pełnienia funkcji zarządcy sukcesyjnego
- utrata przez zarządcę pełnej zdolności do czynności prawnych
- prawomocne orzeczenie wobec zarządcy sukcesyjnego zakazu prowadzenia działalności gospodarczej

UWAGA Odwołanie zarządu sukcesyjnego może nastąpić w każdym czasie.

❖ Odwołanie po śmierci przedsiębiorcy:

- możliwość odwołania zarządcy sukcesyjnego przez osobę, która uczestniczyła w jego powołaniu lub była do tego uprawniona, za zgodą pozostałych osób.

Wygaśnięcie zarządu sukcesyjnego

Zarząd sukcesyjny wygasa przed upływem 2 lat od śmierci przedsiębiorcy, jeżeli:

- w ciągu 2 miesięcy od śmierci przedsiębiorcy nikt nie przyjął spadku,
- stwierdzono nabycie przedsiębiorstwa w spadku przez jedyne spadkobiercę albo zapisobiercę windykacyjnego,
- jedna osoba nabyła całe przedsiębiorstwo w spadku (np. wniesiono je w całości aportem do spółki),
- w ciągu miesiąca od wykreślenia zarządcy sukcesyjnego z CEIDG nie powołano kolejnego zarządcy,
- ogłoszono upadłość przedsiębiorcy,
- wcześniej nastąpi dział spadku.

Postępowanie sądowe i administracyjne a zaprzestanie sprawowania funkcji przez zarządcę sukcesyjnego

Postępowanie cywilne :

- ❖ Jeżeli toczyło się cywilne postępowanie sądowe z udziałem zarządcy sukcesyjnego, sąd zawiesza postępowanie z urzędu, jeżeli zarządca sukcesyjny przestał pełnić tę funkcję albo zarząd sukcesyjny wygaś.

Postępowanie administracyjne :

- ❖ W sprawach dotyczących praw zbywalnych lub dziedzicznych, wynikających z prowadzenia przedsiębiorstwa strony, w razie jej śmierci strony w toku postępowania, jeżeli został ustanowiony zarząd sukcesyjny przedsiębiorstwem strony, na jej miejsce wstępuje zarządca sukcesyjny.
- ❖ W przypadku wygaśnięcia zarządu sukcesyjnego na jego miejsce wstępują następcy prawni. Zarówno śmierć strony, jak i wygaśnięcie zarządu sukcesyjnego powodują zawieszenie postępowania administracyjnego z urzędu.

Prawa pracownicze a sukcesja przedsiębiorstwa

Ustanowienie zarządu sukcesyjnego przez pracodawcę prowadzącego jednoosobową działalność gospodarczą nie spowoduje wygaśnięcia umów o pracę z dniem jego śmierci. Taki efekt wystąpi tylko wtedy, gdy w czasie wykonywania zarządu pracownicy zmarłego nie zostaną przejęci przez nowego pracodawcę.

Do dnia wygaśnięcia zarządu sukcesyjnego wykonywanie czynności z zakresu stosunków pracy będzie należeć do zarządcy sukcesyjnego. W razie jego braku uprawnionymi są:

- ❖ małżonek przedsiębiorcy, któremu przysługuje udział w przedsiębiorstwie w spadku,
- ❖ spadkobierca ustawowy przedsiębiorcy,
- ❖ spadkobierca testamentowy przedsiębiorcy albo zapisobierca windykacyjny.

Przedsiębiorstwo w spadku – Podatki

VAT:

Uznanie przedsiębiorstwa w spadku za jednostkę organizacyjną niemającą osobowości prawnej, będącą podatnikiem VAT. Status ten uzyska w okresie od otwarcia spadku (śmierć przedsiębiorcy) do dnia wygaśnięcia:

- ❖ zarządu sukcesyjnego
- ❖ uprawnienia do powołania zarządcy sukcesyjnego, jeżeli zarząd sukcesyjny nie zostanie ustanowiony, a będzie dokonane zgłoszenie o kontynuowaniu działalności przez następców prawnych.

Wygaśnięcie zarządu sukcesyjnego lub terminu do jego powołania jest równoznaczne z utratą statusu podatnika VAT przez przedsiębiorstwo w spadku.

AKCYZA:

Podatnikiem akcyzy będzie przedsiębiorstwo w spadku w okresie od chwili śmierci przedsiębiorcy:

- ❖ do dnia wygaśnięcia zarządu sukcesyjnego,
- ❖ do dnia upływu terminu do powołania zarządcy sukcesyjnego (2 miesiące od śmierci ustawodawcy)

UWAGA !

W przypadku działalności wykonywanej na podstawie decyzji i zezwoleń akcyzowych, aby przedsiębiorstwo w spadku mogło kontynuować działalność, konieczne jest ustanowienie zarządu sukcesyjnego na wypadek śmierci.

PIT:

Przedsiębiorstwo w spadku będzie podatnikiem podatku dochodowego. Stanie się tak:

- w przypadku ustanowienia zarządu sukcesyjnego – w okresie od otwarcia spadku do dnia wygaśnięcia zarządu sukcesyjnego,
- w przypadku nie ustanowienia zarządu sukcesyjnego w okresie od otwarcia spadku do dnia wygaśnięcia uprawnienia do powołania zarządcy sukcesyjnego, czyli w okresie 2 miesięcy od dnia śmierci przedsiębiorcy

Podatek od Spadków i Darowizn :

Jeżeli przedsiębiorstwo nabędzie więcej niż jedna osoba, zwolnienie z podatku od spadków i darowizn będzie przysługiwało tylko tym nabywcom, którzy poprowadzą przedsiębiorstwo przez okres co najmniej 2 lat od dnia jego nabycia

**ZAPRASZAMY
DO ZADAWANIA PYTAŃ!**

Dziękuję za uwagę

BIURO WARSZAWA

ul. Grójecka 5
02-019 Warszawa

(+48) 22 427 75 91

kancelaria.warszawa@jgbs.pl

BIURO KRAKÓW

ul. Czarnowiejska 13/6
31-126 Kraków

(+48) 22 427 75 91

kancelaria.krakow@jgbs.pl

BIURO TARNÓW-WOJNICZ

ul. Tarnowska 35
32-830 Wojnicz

(+48) 22 427 75 9

kancelaria.tarnow@jgbs.pl

BIURO SZANGHAJ

Room 3B, Wuzhou International
Building,
807 ZhaoJiaBang Road

(+48) 22 427 75 91

office.shanghai@jgbs.pl